

Рижкова Світлана Анатоліївна
*старший викладач кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

ПРОФІЛАКТИКА ЕТНІЧНОГО ПРОФАЙЛІНГУ В ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНО-МІГРАЦІЙНОЇ СЛУЖБИ

Нелегальна міграція є чинником загрози національній безпеці України, а тому запобігання та протидія міграційним ризикам, виявлення нелегальних мігрантів Державно-міграційною службою (далі- ДМС) як субекта протидії вчиненню адміністративних правопорушень іноземцями в Україні є цілком законним та виправданим заходом. Основоположними та пріоритетними напрямками в діяльності ДМС є дотримання принципів верховенства права, прав та свобод людини, дотримання законності та дисципліни.

Відповідно до ч.2. ст. 24 Конституції України не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками[1].

Важливе значення в зазначеному контексті є недопущення проявів дискримінації в діяльності ДМС щодо виявлення іноземців та осіб без громадянства, які перебувають на території України на незаконних підставах (нелегальних мігрантів), а саме недопущення етнічного профайлінгу.

В найбільш широкому розумінні під етнічним профайлінгом розуміється будь-яка дія, вчинена представником влади відносно особи, або групи осіб з метою забезпечення безпеки або громадського порядку, яка базується на її фактичному або уявному членстві в групі, визначеної за расовою ознакою, кольором шкіри, етнічним чи національним походженням, або релігією без фактичних підстав чи обґрунтованої підозри, що призвело до нерівного поводження з цією особою або групою [2, с. 13].

Такий прояв етнічного профайлінгу в діяльності ДМС можливий при перевірці документів «потенційного» нелегального мігранта, при цьому субект владних повноважень спираючись на суб'єктивні особисті переконання оцінює особу за етнічним походженням, національністю, іншими ознаками, які не мають обґрунтованих підстав автоматично вважати особу нелегальним мігрантом. Така дискримінаційна практика, як етнічний профайлінг («етнічно-вибірковий підхід») по суті підриває довіру до органів державної влади, порушує основоположні права людини.

Слід зазначити, що прояви етнічного профайлінгу в діяльності правоохоронних органів притаманні для багатьох країн світу, попри заборону

такої дискримінації на національному та міжнародному рівні інших країн.

Як свідчать результати численних досліджень цієї проблематики правоохоронні органи таких країн як Сполучні штати Америки, Канада, Великобританія, Іспанія, Німеччина, Нідерланди, Угорщина й ін. використовують етнічно-вибірковий підхід у своїй діяльності. Жертвами такої практики переважно стають іммігранти, національні етнічні меншини, туристи. Після терористичних атак 11 вересня 2001 року у США практика використання етнічного профайлінгу різко збільшилася. Численні перевірки документів у мусульман, обшуки в їх помешканнях, масові рейди до місць їх компактного проживання стали досить поширеною практикою як в США, так і в країнах Європейського союзу [3, с. 9].

Важливим в цьому контексті є дотримання прав та свобод людини та недопущення проявів етнічного профайлінгу в діяльності ДМС під час проведення спільних заходів щодо виявлення нелегальних мігрантів з НПУ та СБУ під час проведення операції «Мігрант», а також в діяльності зазначених суб'єктів в умовах воєнного стану.

Отже, на підставі вищезазначеного, актуальним є проведення профілактичних заходів направлених на підвищення рівня правової свідомості державних службовців ДМС, щодо недопущення проявів дискримінації, а саме етнічного профайлінгу. Проведення тренінгів, тестування особового складу на знання законодавства в сфері основоположних прав людини, а також нормативно-правових актах, які регламентують діяльність ДМС в зазначеній сфері. Важливим є запровадження консультативного органу «школи мігранта» при ДМС, для іноземців та осіб без громадянства, з метою правової адаптації зазначених осіб на території України, щодо знання своїх прав. Адже належний громадський контроль, є надійним запобіжником недопущення проявів дискримінації в діяльності ДМС.

Література

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/Laws/show/254к/96-вр>.
2. Michele Turenne. Racial profiling: context and definitions. Document adopted at 505th Meeting of the Commission, held on June 10, 2005 under the resolution Com – 504-5.1.4. p. 13 URL: <https://tandis.odihr.pl/bitstream/20.500.12389/20324/1/05073.pdf>.
3. Rachel Neild. Ethnic Profiling in the European Union: Pervasive, Ineffective, and Discriminatory. Published by Open Society Institute, New York, 2009. p. 200 URL: https://www.justiceinitiative.org/uploads/8cef0d30-2833-40fd-b80b-9efb17c6de41/profiling_20090526.pdf.